

पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान
सेवा आयोग
कर्मचारी प्रशासन सेवा, प्रशासकिय अधिकृत, तह ९(क) पदको खुल्ला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परिक्षाको
पाठ्यक्रम

पाठ्यक्रमको रूपरेखा :- यस पाठ्यक्रमको आधारमा निम्नानुसार चरणमा परीक्षा लिइनेछ ।

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क:- २००

द्वितीय चरण :- अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क :- ३०

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा (Written Examination)					पूर्णाङ्क:- २००		
पत्र	विषय	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या	प्रश्न संख्या × अङ्क	पूर्णाङ्क	उतीर्णाङ्क	समय
प्रथम	प्रशासन र व्यवस्थापन	विषयगत	६	६ प्रश्न × १० अङ्क = ६० (तर्कयुक्त, विश्लेषणात्मक उत्तर)	१००	४०	३ घण्टा
			२	२ प्रश्न × २० अङ्क = ४० (समस्या समाधानमूलक उत्तर)			
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी	विषयगत	६	६ प्रश्न × १० अङ्क = ६० (तर्कयुक्त, विश्लेषणात्मक उत्तर)	१००	४०	३ घण्टा
			२	२ प्रश्न × २० अङ्क = ४० (समस्या समाधानमूलक उत्तर)			
द्वितीय चरण :- अन्तर्वार्ता (Interview)					पूर्णाङ्क:- ३०		
व्यक्तिगत अन्तर्वार्ता	मौखिक				३०		

द्रष्टव्य :

- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
- प्रथम पत्र र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
- लिखित परीक्षाको उतीर्णाङ्क ४० प्रतिशत हुनेछ ।
- प्रश्नहरु यथासम्भव नेपालको सन्दर्भमा सोधिनेछ । प्रथम पत्र प्रशासन र व्यवस्थापनमा विभिन्न एकाईको अङ्कभार निम्न बमोजिम हुनेछ भने द्वितीय पत्रमा द्वितीय पत्रको पाठ्यक्रम उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ ।

एकाई		अङ्कभार
१	राज्य र सरकार	२०
२	सार्वजनिक प्रशासन	२०
३	संगठन	२०
४	व्यवस्थापन	
५	विकास प्रशासन	२०
६	विकासका प्रमुख आयाम र समसामयिक सन्दर्भ	
७	सार्वजनिक सेवा तथा सार्वजनिक सेवा प्रवाह	२०
८	नेपाली समाज र यसको बनोट तथा केहि ज्वलन्त विषयहरु	

- यस पाठ्यक्रम अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरु परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्भन्नु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरु मात्र द्वितीय चरणको अन्तर्वार्तामा सम्मिलित हुन पाउनेछन् ।
- पाठ्यक्रम लागू मिति :- २०७०/१२/२७

पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान
सेवा आयोग
कर्मचारी प्रशासन सेवा, प्रशासकिय अधिकृत, तह ९(क) पदको खुल्ला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परिक्षाको
पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र :- प्रशासन र व्यवस्थापन

१. राज्य र सरकार

- १.१ राज्य व्यवस्थाको परिचय तथा संचालनको सिद्धान्त
- १.२ शासनको राजनैतिक तथा प्रशासनिक संरचना
- १.३ नेपालको संवैधानिक विकासक्रम
- १.४ नेपालको वर्तमान संविधान
 - १.४.१ मूलभूत विशेषताहरु, कार्यपालिका, व्यवस्थापिका र न्यायपालिका
 - १.४.२ मौलिक हक, निर्देशक सिद्धान्त र राज्यका नीतिहरु
 - १.४.३ संवैधानिक तथा कानून निर्मित निकायहरुको कार्य एवं तिनको कार्यक्षेत्र
- १.५ राज्यको पुनसंरचना र संघियता
- १.६ सरकारको स्वरूप
- १.७ राज्य र नागरिकता
- १.८ लोकतन्त्र र समावेशीकरण
- १.९ कानूनी राज्य र मानव अधिकार
- १.१० आरक्षण र सकारात्मक विभेद तथा लैंगिक सवाल ९न्भलमभच षककगभक०
- १.११ प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त र समानुपातिक प्रतिनिधित्व
- १.१२ नागरिक शिक्षा र यसको महत्व

२. सार्वजनिक प्रशासन

- २.१ सार्वजनिक प्रशासनको परिचय, उद्देश्य, कार्यक्षेत्र र चूनौतीहरु
- २.२ प्रशासनिक विधिहरु (कार्य विश्लेषण, कार्य विवरण, कार्य मूल्याङ्कन, कार्य विस्तृतिकरण, कार्य ढाँचा, संगठन तथा व्यवस्थापन पद्धति)
- २.३ सार्वजनिक प्रशासनको संचालन विधिहरु
 - २.३.१ समन्वय : अर्थ, महत्व र समन्वयका तरिकाहरु
 - २.३.२ अधिकार प्रत्यायोजन र अधिकार निक्षेपण
 - २.३.३ सुपरिवेक्षण, अनुगमन तथा मूल्यांकन
- २.४ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन र मूल्यांकन प्रशासनको भूमिका
- २.५ सार्वजनिक प्रशासनमा निर्णय लिने प्रक्रिया
- २.६ कर्मचारी प्रशासनका विविध पक्षहरु: नियुक्ति, बढुवा, तलब सुविधा, सुपरिवेक्षण, बृत्ति विकास, कार्यक्षमता मूल्यांकन र अवकाश
- २.७ सार्वजनिक प्रशासनमा जनशक्तिको स्थान, उत्प्रेरणा, गुनासो समाधान, नेतृत्व शैली, व्यवसायिक स्वास्थ्य तथा सुरक्षा, व्यवसायिकता, नैतिकता, आचरण र अनुशासन, पुरस्कार र दण्ड/सजाय सम्बन्धी व्यवस्था

३. संगठन

- ३.१ परिचय, स्वरूप तथा संगठन गठनका आधारहरु
- ३.२ संगठनका सिद्धान्तहरु (आदेशको एकात्मकता, नियन्त्रणको सिमा, पदशोपान) र नेपालको सार्वजनिक क्षेत्रमा त्यसको प्रयोग
- ३.३ संगठनका केही प्रमुख पक्षहरु: संगठनात्मक व्यवहार, समूह गतिशिलता र समूहगत कार्य
- ३.४ नेपालको केन्द्रीय र स्थानीय सरकारको संगठन स्वरूप
- ३.५ सल्लाह दिने निकाय र निर्णय लिने तथा कार्यान्वयन गर्ने निकाय

पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान
सेवा आयोग
कर्मचारी प्रशासन सेवा, प्रशासकिय अधिकृत, तह ९(क) पदको खुल्ला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परिक्षाको
पाठ्यक्रम

३.६ पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानको ऐतिहासिक पृष्ठभूमि, संगठनात्मक स्वरूप, कार्यविधि तथा सेवा आयोगको भूमिका

४. व्यवस्थापन

- ४.१ व्यवस्थापनको अवधारणा र आधारभूत सिद्धान्तहरु
- ४.२ कुशल व्यवस्थापकका कार्य र गुणहरु
- ४.३ व्यवस्थापकीय सीप र शैलीहरु
- ४.४ व्यवस्थापनका विभिन्न प्रकार (सहभागितामूलक, नियन्त्रणात्मक)
- ४.५ व्यवस्थापनका केही प्रमुख पक्षहरु (द्वन्द्व व्यवस्थापन, तनाव व्यवस्थापन, समय व्यवस्थापन, दैवी प्रकोप व्यवस्थापन, संकट व्यवस्थापन र परिवर्तन व्यवस्थापन)
- ४.६ सार्वजनिक संस्थानहरुको व्यवस्थापन
- ४.७ श्रमिक संगठन (Trade Union) र सामुहिक सौदावाजी (Collective Bargaining)

५. विकास प्रशासन

- ४.१ विकास प्रशासनको अवधारणा र सिद्धान्तहरु
- ४.२ नेपालमा विकास प्रशासनका प्रयास, अवरोध, चुनौति तथा सम्भावनाहरु
- ४.३ योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन एवं मूल्यांकन प्रक्रिया
- ४.४ योजनाबद्ध विकासको अवधारणा र चालु आवधिक योजना
- ४.५ विकासका लागि योजना प्रणालीको सान्दर्भिकता
- ४.६ विकासका प्रमुख साभेदारहरु: सरकार, निजी क्षेत्र, गैरसरकारी संस्था, सामुदायिक संस्था र उपभोक्ता समूहहरु
- ४.७ विकास योजना तथा परियोजना बीचको सम्बन्ध
- ४.८ परियोजना चक्र (Project Cycle)

६. विकासका प्रमुख आयाम र समसामयिक सन्दर्भ

- ५.१ मानव विकास र पूर्वाधार विकास
- ५.२ दिगो विकास: अवधारणा एवं नेपालमा दिगो विकासका प्रयास तथा चुनौतीहरु
- ५.३ सुशासन र विकासको सम्बन्ध
- ५.४ सामाजिक न्याय, सामाजिक परिवर्तन र विकास
- ५.५ वातावरण, जनसंख्या व्यवस्थापन र विकास
- ५.६ विकासमा सूचना-सञ्चार प्रविधिको भूमिका
- ५.७ विकासमा जनसहभागिता, विश्वव्यापीकरण र स्थानीयकरण
- ५.८ द्वन्द्व पछिका पुनरनिर्माण र विकास
- ५.९ सहस्राब्दी विकास लक्ष्य (MDGs)
- ५.१० आर्थिक वृद्धि तथा आर्थिक विकास

७. सार्वजनिक सेवा तथा सार्वजनिक सेवा प्रवाह

- ६.१ सार्वजनिक सेवाको अवधारणा, कार्य, विशेषता र भूमिका
- ६.२ स्थानीय सेवाको अवधारणा, स्थानीय निकायमा जनशक्ति विकास र व्यवस्थापन
- ६.३ सार्वजनिक सेवा वडापत्र
- ६.४ सूचनाको हक र सार्वजनिक निकायको दायित्व

पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान
सेवा आयोग
कर्मचारी प्रशासन सेवा, प्रशासकिय अधिकृत, तह ९(क) पदको खुल्ला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परिक्षाको
पाठ्यक्रम

- ६.५ सार्वजनिक सेवा प्रवाह
 - ६.५.१ अर्थ, महत्व तथा सेवा प्रवाह गर्ने तरिका/माध्यमहरु
 - ६.५.२ सार्वजनिक सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता
 - ६.५.३ सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा सेवा प्रदायकको भूमिका र सेवाग्राहीको अधिकार तथा दायित्व
 - ६.५.४ राष्ट्र निर्माण र सामाजिक परिवर्तनको संवाहकको रूपमा सार्वजनिक सेवाकर्मीहरु

द. नेपाली समाज र यसको बनोट तथा केहि ज्वलन्त विषयहरु (Burning Issues)

- ७.१ बहुल समाजका विशेषताहरु
- ७.२ राष्ट्रिय एकता र अखण्डता
- ७.३ नेपालका विविध जात/जाति/वर्ग/समुदायहरुको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक र धार्मिक अवस्था/रहनसहन
- ७.४ आदिवासी, जनजाति, मधेशी, दलित, अपाङ्क र महिलाहरुको विद्यमान अवस्था, उत्थानका प्रयासहरु, समस्या, समाधान र सम्भावनाहरु
- ७.५ ज्वलन्त विषयहरु: गरीबी, बेरोजगारी, जनस्वास्थ्य, खाद्य सुरक्षा, सामाजिक सुरक्षा, उर्जा संकट र उर्जा संरक्षण, प्रदूषण तथा फोहर-मैला व्यवस्थापन

III समाप्त III

पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान
सेवा आयोग
कर्मचारी प्रशासन सेवा, प्रशासकिय अधिकृत, तह ९(क) पदको खुल्ला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परिक्षाको
पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र: सेवा सम्बन्धी

१. आर्थिक प्रशासन

- १.१ आर्थिक प्रशासनको अर्थ, क्षेत्र र प्रमुख कार्यहरू
- १.२ सार्वजनिक प्रशासनमा आर्थिक प्रशासनको महत्व
- १.३ आर्थिक कारोवारमा वित्तिय तथा प्रशासकीय जवाफदेहीको आवश्यकता
- १.४ नेपाल सरकारको आर्थिक प्रशासनमा प्रशासकिय प्रमुखहरूको जिम्मेवारी र जवाफदेहीको व्यवस्था
- १.५ पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानमा प्रशासकिय प्रमुखहरूको जिम्मेवारी र जवाफदेहीको व्यवस्था
- १.६ भ्रष्टचार निवारण ऐन, २०५९
- १.७ सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) नियमावली, २०६५
- १.८ आर्थिक प्रशासनमा केन्द्रीय बैंक, वाणिज्य बैंक, विकास बैंक, वित्तीय संस्था, बीमा, सेक्युरिटी तथा पूँजी बजार, कर्मचारी संचयकोष, नागरिक लगानी कोष र औद्योगिक विकास निगमको भूमिका
- १.९ आर्थिक प्रशासनमा अन्तर्राष्ट्रिय वित्तिय तथा विकास संस्थाहरू (विश्व बैंक, अन्तर्राष्ट्रिय मुद्राकोष, एडीबी र यु.एन.डी.पी.)
- १.१० नेपालका सार्वजनिक संस्थानहरूको स्थापनाको उद्देश्य, विद्यमान अवस्था, सम्भावना र चुनौतीहरू

२. बजेट

- २.१ परिभाषा तथा किसिम
- २.२ बजेटको सिद्धान्त, महत्व र कार्यक्रम
- २.३ बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, मूल्याङ्कन प्रक्रिया र नियन्त्रण
- २.४ नेपाल सरकारको आर्थिक कार्य प्रणाली
- २.५ राजस्वका स्रोतहरू र तिनको वर्गिकरण
- २.६ नेपाल सरकारको बजेट निर्माण, स्वीकृति र निकासी व्यवस्था
- २.७ सोधभर्ना सम्बन्धी व्यवस्था र यसका विद्यमान समस्याहरू
- २.८ नेपाल सरकारको मौद्रिक तथा वित्तीय नितिहरू
- २.९ वैदेशिक ऋण तथा सहयोग प्राप्त गर्ने प्रक्रियाहरू

३. लेखा र लेखापरिक्षण

- ३.१ लेखाको अवधारणा, आधारभूत तत्व र सिद्धान्तहरू
- ३.२ अन्तर्राष्ट्रिय लेखा प्रणाली र लेखा प्रणालीको सर्वमान्य सिद्धान्त
- ३.३ वित्तिय एवं व्यवस्थापकिय लेखाको महत्व र उपादेयता
- ३.४ सरकारी लेखा प्रणालीको सिद्धान्तहरू र नेपालमा यसको प्रयोग
- ३.५ नेपाल सरकारको वर्तमान लेखा प्रणाली
- ३.६ नेपाल सरकारको कोष व्यवस्था, कोष लेखाङ्कन (Fund Accounting) र रकमान्तर
- ३.७ लेखापरिक्षणको अवधारण तथा आधारभूत सिद्धान्त, प्रकार, महत्व एवं उपादेयता
- ३.८ आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक लेखा परिक्षण तथा अन्तिम लेखा परिक्षण
- ३.९ व्यवस्थापन परीक्षण र कार्यमूलक लेखा परिक्षण
- ३.१० आर्थिक अनुशासन, वित्तीय व्यवस्थापन, सार्वजनिक उत्तरदायित्व र लेखापरिक्षण
- ३.११ बेरुजु र बेरुजु फछ्यौर्ट सम्बन्धी व्यवस्था

पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान

सेवा आयोग

कर्मचारी प्रशासन सेवा, प्रशासकिय अधिकृत, तह ९(क) पदको खुल्ला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परिक्षाको पाठ्यक्रम

४. पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान, कानूनी नीतिगत व्यवस्था र जनस्वास्थ्य

- ५.१ पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानको विद्यमान अवस्था, सम्भावना र चुनौतीहरु
- ५.२ नेपाल सरकारको कार्य क्षेत्र तथा पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानका कार्य क्षेत्र
- ५.३ पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान ऐन, २०६४
- ५.४ पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानको कर्मचारी सेवाका शर्त र सुविधा सम्बन्धी नियमावली, २०६७
- ५.५ पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान आर्थिक प्रशासन नियमावली, २०६७
- ५.६ पाटन अस्पताल संचालन विनियमावली, २०६७
- ५.७ चालु आवधिक योजनामा स्वास्थ्य नीति सम्बन्धी जानकारी
- ५.८ नेपाल सरकारको स्वास्थ्य योजना तथा रणनीति
- ५.९ सामाजिक सुरक्षा प्रणालीको अवधारणा, सिद्धान्त र नेपाल सरकारको सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरु
- ५.१० पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानको सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरु
- ५.११ स्वास्थ्य विमा, स्वास्थ्यमा लगानी र जनस्वास्थ्यमा सामूदायिक संस्थाहरुको भूमिका
- ५.१२ स्वास्थ्यमा केन्द्रीकरण, विकेन्द्रीकरण र स्थानीय निकाय
- ५.१३ स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मंत्रालयको काम कर्तव्य र अधिकार
- ५.१४ नेपाल स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३ र स्वास्थ्य सेवा नियमावली, २०५४
- ५.१५ नेपाल मेडिकल काउन्सिल ऐन, २०२० र नियमावली, २०२४
- ५.१६ नेपाल नर्सिङ्ग परिषद ऐन, २०५२
- ५.१७ नेपाल स्वास्थ्य व्यवसायी परिषद ऐन, २०५३
- ५.१८ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४

५. सार्वजनिक प्रशासनमा तथ्यांक एवं सूचनाको महत्व

- ६.१ तथ्यांक एवं सूचनाको परिचय, प्रकृति र स्रोतहरु
- ६.२ तथ्यांक तथा सूचना संकलनका विधि
- ६.३ तथ्यांक संकलन, तालिकीकरण, प्रशोधन, प्रस्तुतिकरण र विश्लेषण
- ६.४ Measures of Central Tendency, Measures of Dispersion & Correlation Analysis
- ६.५ सार्वजनिक प्रशासनमा तथ्यांक र सूचनाको महत्व र उपयोगिता
- ६.६ अनुसन्धान विधिहरु
- ६.७ प्रस्ताव तथा प्रतिवेदन लेखन र प्रस्तुतिकरण

--- समाप्त ---

द्रष्टव्य : प्रश्नहरु यथासम्भव नेपालको सन्दर्भमा सोधिनेछ । द्वितीय पत्र सेवा सम्बन्धी विषयमा विभिन्न एकाईको अङ्कभार निम्न बमोजिम हुनेछ ।

एकाई		अङ्कभार
१	आर्थिक प्रशासन	३०
२	बजेट	
३	लेखा र लेखापरिक्षण	२०
५	पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान, कानूनी नीतिगत व्यवस्था र जनस्वास्थ्य	४०
६	सार्वजनिक प्रशासनमा तथ्यांक एवं सूचनाको महत्व	१०